

Lo Somatenç

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dijous 15 de Juliol de 1897

Núm. 3.315

PREUS DE SUSCRIPCIÓ	
Reus, un mes.	Pes. 350
n provincias trimestre.	18.875
Extranjero y Ultramar.	7
Anuñels, a preus convencionals.	

SECCIO DOCTRINAL

RETALL

Setmanas enteras copiavam de *La Libre Parole* una carta en la que s' referia com s' havian fet certas manifestacions en la illa de Gòrcega ab motiu d' haver deixat anar un funcionari públic expressions injurioses contra 'ls corsos.

En lo mateix periòdic hi trobem una altra carta en que com en la primera s' fa ressortir lo descuyt en que l' poder central té 'ls serveys de la illa, y a més se posan en clar altres motius de queixa.

«A las desventajas ja espliçades, diu, s' bi han d' afegir las que provenen de la política, A. Còrcega, més que en l' och més, hi ha partits que s' batén, però mentre que a França la Administració no dona a conèixer sas preferencias més que, fentse forts ab l' allunyament en que s' troban de la metrópoli y ab algunes proteccions que saben guanyar-se en las altres esferas, no hi troban cap escrupol desligar-se de tota lley ó en tota tradicció de justicia y honor».

No n' costa gaire d' entendre lo que vol dir la carta quant parla de sàtrapas, de pro'eccions que s' guanyan en las altas esferas: lo que ja no s' es de tant bon entendre es lo del allunyament, porque aquí, lo mateix farian de prop que de lluny.

«Devant del perfecte—segueix—hi ha dues menes de gent: los que son amichs y servidors del Arène y 'ls que ni son amichs ni servidors del Arène. Los primers son afalagats, considerats pel prefecte que, obertament, los cmpla de tota mena de favors fins a despit de tot dret y justicia.»

«D' això se'n diu ajudar al foment de la república y combatre la reacció. Los altres, aquells que no volen ser mossos de ningú y viuen independents ab lo que 'ls dona son travall ó sas rendas, aquells son reaccionaris. Aquells son senyalats per enemichs de la administració republicana que 'ls combat sens treva, sens regoneixels ni la qualitat de francesos.»

També ho entenen això. També l' coneixém al Arène, amich dels perfectes, que te mossos y servidors igualment afalagats y pleus de favors com los amichs y mossos del Arène de Gòrcega. Y prou comentaris, que la carta ja se 'ls porta.

Segueix aquesta: «L' aisllament comercial, la impotencia industrial y la política sectaria dels prefectes corsos, son los agents, los únichs factors del moviment separatista de veras que ha nascut à Gòrcega, y pren, ja us ho asseguro, proporcions alarmants, fins al punt de que ja la bandera nacional corsa ha fet ja la seva aparició en los carrers d' Ajaccio.»

«Ha sigut desplegada en un moviment popular provocat per expressions agraviadoras per Còrcega, deixades anar per uns professors del Colegi.»

«Aquesta manifestació que s' havia de quedar redubida á una manifestació escolar de la juvenilla, de sopie ha agafet un caràcter molt més important ab la sortida de la bandera blanca ab un cap de moro que es la bandera de la antiga nacionalitat corsa.»

«Aquesta bandera, de dia y de nit, ha donat lo vol á la ciutat, aclamada per tot lo poble que l' arcalde fes res pera que la pliegassen, cosa que l' hauria de fer molt responsable.»

«Acabaré aquest article un projecte de justicia, regoneïrent que Mr. Ser igues, secretari general, suplent del projecte que era fora, s' ha posat valerosament devant dels manifestants, y ab paraules patriòticas, ha pogut conseguir de ells que la bandera francesa anés associada ab la corsa en una manifestació que ell aprovava, porque no més se feya pera protestar contra 'ls enemichs de Còrcega.»

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

NOTAS AGRICOLAS

PER QUÉ S' VOLCAN LOS BLATS?—NOUS ENSAIGS SOBRE L' ÁCIT FOSFÓRICH DE LAS TERRAS DE CÓREU.

Enguany s' han volcat los blats en molts punts de França, principalment en los departamen's del Nort.

La causa d' aquest fet, que disminueix molt sensiblement la cullita del blat si té lloc quan l'as espigas no són plenes encara, no es prou ben coneoguda. La millor prova de que no s' ha trobat fins avui cap explicació bona, es que se n' han donat moltes, molt variades y sovint contradictorias.

Durant molt temps se pretengué que l'blat se volcava perquè en la palla hi escassejava la silice. Això es evidentment errat, ja que l' análisis químich de las cendras de la palla ha fet veure que no era cert que hi faltés aquella materia.

De tots modos, cal distingir entre 'ls blats volcats per causa accidental y 'ls blats volcats exponentemente. Lo primer s' explica clarament quan un vent molt fort ó una pluja molt forta arriba a produhir una pressió de 150 a 200 kilos per metro quadrat.

Per a explicar perquè s' volcan los blats per elles sols hi ha qui acut a admetre una formació anormal en las cèlulas de la palla. Això se logra volcar los blats interceptant la llum; las cèlulas de la palla s' fan llargues y de parets primes, no tenint, donchs, res d' estrany que són poch resistentes.

Altres pretenden explicar lo fet per una exuberancia de vegetació produïda principalment per un excés d' adobs nitrogenats.

Lo cert es que enguany a França la vegetació de's blats més aviat era pobre en la Primavera y això no concorda ab aquestas dues teories. Caldrà, donchs, que s' fassin experiments llargs y metòdics pera poder precisar quina es la causa de volcarse 'ls blats y pera poderho evitar.

Se sab que certas terras, ab tot y ser ricas en 'l ácít fosfòrich, aumentan de fertilitat quan se las hi afegeixen adobs fosfatats. Es degut aquest fet moltas vegades a que l' ácít fosfòrich de la terra en sa major part ó totalment no es assimilable per las plantas.

Lo senyor Maerker, director de la estació agronòmica alemana de Haile, cregué que podria midar lo grau d' assimilabilitat de las plantas respecte del ácít fosforich de la terra en que vegetan, tractant una certa cantitat de terra ab dissolusions diluhidas d' ácít cítrich ó d' ácít oxàlich; pero aquests reactius no sempre han donat resultats concordants ab los de las experiencies directas, es a dir, ab las callites en los camps d' ensaig.

Lo senyor Gerlach, de Posen, ha buscat las causes de las diferencias y ha dedubit de sos estudis que certas materias contingudes en la terra tenian poder absorbent del ácít fosfòrich.

Mentre que la sorra pura, la turba y 'l gres no absorbeixen gerts l' ácít fosfòrich, los carbonats de cals y de magnesia, los hidrats dels sesquiòxids de ferro y de alumina tenen un gran poder absorbent del ácít fosfòrich.

L' ácít fosfòrich absorbit pels carbonats de cals y de magnesia, al cap d' ues dotze dias, se redisol en part en l' aigua ordinaria y complertament en l' aigua saturada d' ácít carbònic; al revés, l' ácít fosfòrich absorbit pels sesquiòxids de ferro y de alumina no s' redisol ni en l' aigua saturada d' ácít carbònic.

Lo poder absorbent augmenta ab la durada del contacte de la terra ab lo líquit que te en disolu 'l ácít fosfòrich.

ACKER.

SECCIO EXTRANJERA

FRANSA

Al ressenyar l' altre dia la reunio celebrada per lo comité d' acció de las reformes republicanas diguerem

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibreries d' aquesta ciutat y de fora. En Barcelona, litografia Mallorquina, Carrer Jusqua, 6. No s' retornan los originals encara que no s' publicin.

que tots los partits francesos s' aprestan y organisan pera la fura consulta el sufragi universal.

A aqueix efecte van a repartirse varis manifestos y follets entre 'ls electors.

Primer los socialistas fan imprimir l' últim discurs de Mr. Jaures sobre la crisi agrícola y numerosos exemplars del mateix serán enviats a provincias.

Per altra part lo Comité de reformas republicana ha decidit editar lo discurs de Mr. Camilo Pallejà en motivo de la prórroga del privilegi del Banc de França.

Y per últim los comités republicans moderats pera contrarrestar la propaganda socialista repartirán igualment en los districtes rurals un folletó contenint íntegro l' magnific discurs que pronunció dissapte a la Cambra Mr. Paul Dechanal.

ALEMANIA

Anuncian de Muník que en lo poble de Oberammergau, regna una una gran preocupació. Sapigut es que en aquest poble tenen lloc las célebres representacions del drama de la Passió, que se celebra cada deu anys. La tradició prescriu aquest esplay de temps y s' ha vingut observant desde sa fundació. Pero actualment com la última representació tingüe lloc en 1890, s' ha reflexionat que la pròxima coincidirà ab la època de la Exposició de París, y per això es de temer que no sia tan gran la concurrencia que acudeixi a veure l' històrich drama.

Se tracta donchs de modificar la tradició y edelantar un any l'aconteixement, esperantse sols lo consentiment del Regent de Baviera.

Los artistas y los conciudadans tractau de desnaturalizar poch a poch la institució que no deu a son entendre tenir altre objecte que la edificació religiosa y no una cuestió d' interès material.

AUSTRIA

Apesar d' haver sigut suspesa per lo govern austriach la reunio dels delegats nacionals alemanyans un gran número d' aquells se dirigiren l' úlim duimenge a Eger.

Una numerosa gentada 'ls esperava á la estació y ab dits delegats al devant se formà una manifestació dirigintse vers lo local shont devia celebrarse la reunió.

La policia impedí la entrada als manifestants que continuaren sa marxa vers l' Hotel de Ville shont redactaren una protesta.

Per la tarda varis manifestants se reuniren devant lo monument de Joseph II cantant l' himne «Hacht am Rhein».

Los soldats y gendarmes foren insultats, per lo que 's donaren varias cargas de caballeria que dispersaren als revoltosos.

Se verificaron numerosos arrests.

SUISSA

Telegraffian de Berna que 'l poble bernés ha rebutjat per 3000 vots de majoria la prosició tendint á que 'l gran Conseil fos elegit per lo sistema de la representació proporcional.

EGIpte

Telegraffian de Alexandria, que segons se diu, l' objecte de la pròxima expedició al Sàr d'l Nilo, será la presa de Ondurman y la ocupació per lo Gobern egipci de les províncies de Darfour, de Kaordofan y de Senner.

Lo cos d' exèrcit que s' troba á Dangola serà reforçat á fi d' organizar un contingent de 10.000 homes p'ra comensar l' avans.

No s' ha pres encara cap resolució sobre la cooperació que degui prestar las tropas inglesas, pero existeix un conveni firmat que permet recorrer á elles en cas necessari.

INGLATERRA

La premsa anglesa comenta y reproduceix los últims telegramas publicats per l' «Heraldo de Madrid» donant compte del moviment d' insurreccions en la província de la Habana.

Iglesia de las Carmelitas Descalzas

Demà festa de nostre Mare SSma. del Carme honrarán á sa excelsa Mare y Protectora en los cults següents: A las set del matí hi haurá Comunió general ab plàctica: á las nou ofici soleme ab sermó que desempenyará un P. Carmelita. A la tarda á las sis Trisagio de la Verge cantant ab acompañament d' orgue, per las Religiosas, salve y besamans.

Jubileu. Aquell se guanya confessant y comprant avuy dia 15 fins demà 16 visitant la Iglesia de las Carmelitas Descalzas desde las dues de la tarde del primer fins la posta del sol del segon.

Parroquia de Sant Francesch

Segueix la Novena de Ntra. Sra. del Carme á un quart de 8 de la tarde.

Lo pròxim diumenge tindrà lloc la Comunió general en honor de la expressada Verge, celebrant la missa y diuent la plàctica'l Rvnt. P. Videlat, de la companyia de Jesús; y á dos cuarts de cinc de la tarda l'últim dia de la Novena, ab la corona cantada á vens y'l sermó á càrrec del sobredit Pare, acabantse ab la Benedicció Papal y 'ls goigs de la Verge.

Administració del Santuari de Nostra Senyora de Misericordia

Se participa als devots de la Verge y al públic en general que s'han posat á la venda les noves estampas litogràfiques iluminadas de Nostra Senyora de Misericordia y son camari, en lo mateix Santuari y en les tendes de la Viuda Paig y Viuda Sanromà. Solas se venen al preu de 2.50 pessetas y ab cristall y march durat á 10'50 y 12'50 segons los temanys.

Sant de demà.—Sant Segismundo.

SECCIÓN COMERCIAL**Moviment del port de Tarragona****Entrades del dia 13**

De Kotka y escalas en 31 dias, vapor danés «Chr. Breberg» de 761 ts., ab carregament de ferro, consignat á la senyora Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

De Barcelona en 3 dias, l. «Fiorentina», de 9 toneladas, en lastre, consignat á don Joan Mallol.

De San Fernando y escalas en 13 dias, l. «Pepito», de 36 ts., ab carregament de tunyina, consignat á don Joseph María Ricomá.

De Liverpool y escalas en 17 dias, vapor «Tintoré» de 867 toneladas, ab carregament de sosa càustica, consignat á don Modest Fénech.

De Palma de Mallorca en un dia, pail. «San José», de 35 ts., ab varis efectes, consignat als senyors Argenté y Rodriguez.

Despatxadas

Pera Copenhague y escalas, vapor «Chr. Broberg», ab carga general.

Pera Liverpool y esc. vapor «Tintoré», ab carga general.

BARCOS A LA CARGA**Dijous 15**

Pera Bilbao y esc. (tent la de Marín) v. «Julián», que despatxan los Srs. Fills de B. Lopez.

Pera Bilbao y esc. v. «Cabo Tortosa», consignatari D. Marià Peres.

Divendres 16

Pera Liverpool v. «Soto», consignataris Srs. Mac-Andrews y C.

Pera Cetie v. «Amalia», consignataris Sra. Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Pera Cetie y Marsella v. «Cabo Prior», consignatari D. Marià Peres.

**

Pera Londres y Amberes sortirà'l dia 19 del actual lo vapor «Pelayo», consignataris Srs. Mac-Andrews y C.

Pera Génova y Liorna sortirà'l dia 20 lo vapor «Sa-gunto», que despatxa D. Antou Mas y March.

Pera Gothemburgo, Copenhagen, Stockholm, Cristiania, Bergen, Malmö, Helsingborg, Norrköping, Gefle, Sundsvall, Stettin, Danzig, Koeuinsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemania y Russia, sortirà'l dia 20 lo vapor suech «Málaga», que despatxan los Srs. Boada germans.

J. Marsans Roi**Representant: JOAQUIM SOCIATS****CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS**

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarda d'ahir:

Interior	64·67	Francesas	16·70
Exterior	80·67	Colonial	
Amortisable	77·50	Cubas 1886	95·12
Aduanas	96·50	Cubas 1890	79·
Norts	22·50	Obs. 6 0·0 Fransa	94·
Exterior Londres	62·50	Obs. 3 0·0	> 50·87
Paris	30·20	Londres	32·68

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y Paris.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedes y bitllets de tots los païssos.

BOLSI DE REUS

Cotisacions realitzadas en lo dia d'ahir à Barcelona facilitades per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	4·65	Francesas	16·80
Exterior	80·67	Cubas velles	96·06
Colonial		Cubas novas	79·75
Norts	22·50	Aduanas	96·50
Obligacions	79·5	Obligs. 3 0·0 Francesas	50·75

PARIS

Exterior		Norts	
		GIROS	
Paris	30·20	Londres	32·68

Cambis corrents en lo dia d'ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés, D. Joan Llauderó Prats y D. Joan Vallés Vallduví.

Londres	90 d.f.	00·00 diner	8 d.f.	00·00
Paris	8 d.f.	00·00	Marsella	00·00

VALORS LOCALS DINER PAPER OPER.

ACCIONS	010	01·0	010
Gas Reusense	850	0	
Industrial Harinera	600	0	
Banch de Reus	500		
Manufacturera de Algodón	100		
C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.	415		

Bibliografia**Colecció Selecta Catalana**

S'ha publicat lo primer volum d'aquesta biblioteca de la terra, titulat «Quadros» y original del festiu y reputat escriptor N' Emili Vilanova.

L'exemplar consta de 116 planas y's vent al preu de dos rals en la administració d'aquest periódich.

Patria y Región

La obra del notable escriptor regionalista gallego en Salvador Golpe, «Patria y Región», se troba de venda en aquesta Administració, al preu de 3 pessetas l'exemplar.

TELEGRAMAS

Madrid 13.

L'«Heraldo» ha rebut lo següent telegrama:

«Habana 13.—Lo rumor tan insistent sobre la mort del cabecilla Quintín Bandera segueix acentuanse.

Novas familiars presentadas á la brigada Ruiz, ratifiquen las notícias que donaren las que s'presentaren al quefe d'aquesta forsa.

Segons èllas, en un petit topament sostingut lo dia 5 á Lomas del Infierno, prop de Baúl, en lo terme de Sancti Spíritus, rebé la bala que'l matà, quedantse lo cadavre los de sa partida.

Tenint en compte la importància de la noticia, tant las autoritats de Sancti-Spiritus com las de Placetas, Remedios y La Trocha, cumplint ordes de la Superioritat, practican las necessàries averiguacions pera depurar la veritat».

—Telegrafian de Albacete que s'ha restablert l'orde per complir y que l'Ajuntament tracta de tornar á encarregarse de la recaudació de consums, gestionen de que'l rematant li cedeixi l'arrendament.

—Lo nou embaixador ya k-e, segons telegrafian de Washington, ha regressat á Nova York.

Oficialment se sap que s'embarcara lo 28 del actual ab rumbo á Europa á bordo del vapor «Paris».

Avans regresará á Washington á rebre las últimas instruccions y a assistir al dinar á que l'invitará lo señor Dupuy de Lome.

Ab motiu de ser militar lo nou embaixador, serán militars tots los empleats de la legació americana á Madrid.

—Sembla ser que'l Banch d'Espanya ha acordat reforsar sa reserva metalica en dos milions de pessetas en or.

—Lo periódich l'«Heraldo» diu:

«L'assumpto anterior y la referencia relativa á lo ocorregut en lo regiment de Pizarro de Cuba, han constituit lo tema de las conversacions, al costat dels discursos de Burgos.

Ahir negaren en lo Ministeri de la Guerra la existència de cablegrama ó parte oficial en que s'dongués compte de lo ocorregut en dit regiment y avuy s'han mantingut en igual reserva.

Respectem lo criteri que sobre aquestas delicades cuestions tenen en los centres oficials, pero tractantse d'un succès ocorregut fa prop d'un mes y mitj creyém que seria més convenient que s'digués algo pera evitar que, com succeix, s'exagerin las versions.

Vuit dies fa que obra en nostre poder una carta en que s'para del succés, y per lo que en ella s'diu,

sens deixar de tenir importància no ha revestit lo referit succés lo carácter de gravetat que se li atribu beix.

Dificultats originades per lo pago en bitllets; algo que's relaciona ab la gran depreciació que te aquest paper moneda, fou motiu bastant persuscit un incident desagradable que les autoritats han estimat convenient ometre en los telegramas, y'l Gobern ha reservat, si com creyém ho coneix per algú condicione.

—Es possible que á més del «Oregon» s'envihi á Honolulu altres dos barcos de guerra á consecuencia de la actitud que observa lo governador japonés.

—Telegrafian de Córdoba dihen que segons notícies oficials autorizadas, resulta cert que s'han declarat en vaga los obrers de la cuenca minera de Linares, tinent occurreixin desordres.

S'ha concentrat la guardia civil.

No s'ha pogut arribar á una avinensa y 'ls obrers segueixen en actitud resolta.

—Lo senyor Castellano ha ordenat al Bench de Castella, que exposi al públic lo dia 15 las xifras de la suscripció del empréstit de Filipinas.

—Lo ministre d'Ultramar ha negat que s'adeudres al Banch Hispano-Colonial.

Aquesta negativa contesta al rumor que havia corregut sobre que'l referit establecimiento se suscribia al empréstit filipi per reintegrarse de lo que li adeudava lo Tresor.

—Lo Sr. Silvela acabà son discurs á Burgos dihen que en frente de las impotencias y debilitats del Gobern formaran los silvelistas una forsa política que representa la fe y la esperança de millors días pera 'ls interessos del país.

Si'l Gobern vacila, digué, que enviarà á Cuba una comisió que podria presidir lo general Azcárraga, pera informarse de la veritat de lo que allí succeix y pera saber á qué atendres si ha de continuar desmantelant la nació.

Lo discurs del senyor Villaverde tendí especialment a fer una crítica detinguda de la situació econòmica, ocupantse dels nous gravámens y del porvenir que espera á la Hisenda espanyola.

—Telegrafian de Brusselas, que prop d'aquella capital ha corregut un topament de trens, resultant numerosos ferits.

Paris 13.

—«The Standard» publica un despaig de Atenas dihen que Turquia està disposada a reanudar las relacions ab los embaixadors de las potencies, pera acordar lo tractat definitiu de pau.

—Segons notícies oficials, l'Emperador d'Alemania segueix millorant de sa ferida.

—Telegrafian de Vina que ha arribat á aquella capital lo príncep Ferrán de Bulgaria.

—Lo ministre de Negocis Extrangers de França M. Hannan contestarà avuy en la Cambra á una interpellació sobre 'ls assumptos d'Orient.

Don Julià Costa, ex-governador de la província y don Marià Punxes

GUIA DEL PASSATJER

SERVEI DE TRENS

SORTIDAS cada hora en la noche.

De Reus a Barcelona

8:56 m. exprés, primera y segunda dimarts, dijous y dissaptes, (per Vilanova) 12:15 t., mercancías, segunda y tercera. 1:57 t. correo (per Vilanova) 4:15, 9:25 y tercera.

8:56 m. exprés, primera y segunda dimarts, dijous y dissaptes, (per Vilanova) 12:15 t., mercancías, segunda y tercera. 1:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona a Reus

5:25 m. (per Vilanova) 9:46 m. (per Vilanova). ibidem 15:15 t. per id.

7:39 t. exprés (dimarts, dijous y dissaptes).

100 sivas amb sortida la nit de Vilanova.

De Reus a Mora

9:33 m. 11:04 t. 13:10 t. 17:19 y 9:57 nit.

De Mora a Reus

4:21 m. 8:00 m. 12:05 t. 6:04 t. 7:36 m.

De Reus a Tarragona

8:30 m. 9:47 m. 2 t. 7:04 t. De Tarragona a Reus

7:30 m. 12:25 t. 14:30 t. 8:20 p.m.

De Reus a Lleida

8:10 m. — 5:23 t. 10:28

De Lleida a Reus

8:55 m. — 3:50 t. 10:28

De Reus a Vimbodí

9:28 t. cotxes de 2:1 y 3:10

De Vimbodí a Reus

9:53 m. cotxes de 2:1 y 3:10

9:53 m. De Tarragona a València

9:30 m. y 14:30 n.

11:11 m. De València a Tarragona

11:11 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIÓ D' CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 11:11 y 14:30

8:30 m.

ibidem 11:11 y 14:30